

“*Systeem*”, door P.G.Wodehouse
in *Bataviaasch Nieuwsblad*, 1 dec. 1910

Present-premie bij de vergadering van
The P.G.Wodehouse Society op
9 februari 2019 te Amsterdam

PGWS Document No.84

Utrecht
2019

Wodehouse in Nederlands-Indië en een prototype van Bertie Wooster & Jeeves

Al in verschillende Presentpremies is aandacht besteed aan vertalingen van een verhaal uit de bundel *The man upstairs and other stories*. Denk bijvoorbeeld aan nr.80 (*Het meisje uit Londen*), nr.77 (*In Alcalá*), nr.63 (*Kat*) en nr.54 (*Scheppen met geld*).

Door het vertaalwerk van Marcel Gijbels & Herman van Riel zijn er ook speciale verenigingsuitgaven tot stand gekomen vanuit deze bundel verhalen, zoals:

- 2010 *Heer Agravaine* (Sir Agravaine, a tale of King Alfred's round table)
- 2012 *De bovenbuurman* (The man upstairs)
- 2014 *De heer, het meisje en de pestbuil* (The man, the maid and the miasma)
- 2016 *De krenterige miljonair* (The tuppenny millionaire)
- 2018 *Ruth in ballingschap* (Ruth in exile)

En de tweeling Ronald en Donald Duk zorgden in 2017 voor bijzondere dubbelvertaling en uitgave van *Something to worry about* als *Kopzorgen* en 'n *Zorgelijk zaakje*.

Tot nu toe is er weinig aandacht besteed aan de Nederlandstalige uitgaven in de overzeese gebiedsdelen, zoals het vooroorlogse Nederlands-Indië en de West-Indische eilanden. Toch werd Wodehouse daar ook gelezen en zelfs vertaald in het Nederlands, gespeeld in toneelstukken en vertoond in bioscoopfilms.

In de vooroorlogse tijd hadden de dagbladen het *Bataviaasch Nieuwsblad* en het *Nieuws van den dag van Nederlandsch-Indië* (Batavia/Djakarta) en de *Sumatra Post* uit Medan verhalen van Wodehouse in het Nederlands afgedrukt en na de oorlog gebeurde dit o.a. in de dagbladen *De locomotief* (Semarang) en *Amigoe di Curacao* (Willemstad).

Het *Bataviaasch Nieuwsblad* spande hierbij de kroon met drie korte verhalen en een boekvertaling als feuilleton. Al zeer vroeg, in 1910, konden de lezers in Nederlands-Indië kennismaken met Wodehouse in het Nederlands en wel met het verhaal *Systeem*, een vertaling van het verhaal *Ahead of schedule* uit de bundel *The man upstairs*. Dat wil zeggen: het was een vertaling van het verhaal in het Engelse maandblad *Grand Magazine* van uitgever George Newnes in november 1910 (het boek zou pas in 1914 verschijnen). Enkele weken later had Nederlands-Indië al een vertaling in handen! Op donderdag 1 december verscheen de (anonieme) vertaling op twee pagina's in het nieuwsblad. Per abuis spelde de krant de naam van P.G.Wodehouse verkeerd: als 'P. Woodhouse' werd hij dit keer aangeduid.

A°. 1910. N° 1.	Donderdag, 1 December.	26te Jaargang.
BATAVIAASCH NIEUWSBLAD.		
Hoofdredacteur F. H. K. ZAALBERG, Kali Besar No. 23. Telefoon Nos. 1015 en 156. Telegram-adres: Nieuwsblad Batavia.	Abonnement per 6 maanden f 10.— Advertentiën voor 5 woorden 25 cents. Grootte letters naar plaatsruimte tegen regeltarief. Geen Advertentie wordt voor minder dan f 1.— geplaatst. Bewijsnummers 10 cents.	Uitgevers G. KOLFF & Co. Kali Besar No. 24. Telefoon No. 1019, 26 (Filiaal Weltevreden.) Telegram-adres: KOLFF Batavia.

Het verhaal is wel bijzonder, want het eigenlijk een prototype voor het tweetal Bertie Wooster & Jeeves. In het verhaal zien we een bedachtzame butler Wilson en een rijke jongeman Rollo Finch. We lezen in de vertaling: "*Rollo Finch was een jongensch, door Natuur begiftigd met een opgewekt humeur, niet belemmerd door overvloed van hersens.*" Het lijkt haast een karakterschets van Bertie Wooster te zijn. Een eerder prototype dan Reggie Pepper die tussen 1911-1915 in zeven verhalen zou voorkomen.

Peter Nieuwenhuizen

NB. Voor de aardigheid en volledigheid wordt hierna het eerdere overzicht uit *Presentpremie 80* herhaald met enkele aanvullingen, voor wie die premie gemist heeft.

Op 23 januari 1914 verscheen in Engeland bij uitgever Methuen & Co. een bundeling van 19 verhalen van P.G.Wodehouse onder de titel: *The man upstairs and other stories*. De negentien verhalen waren op dat moment al eerder verschenen in diverse tijdschriften in Engeland en Amerika; in onderstaand overzicht staan de eerdere publicatievormen opgesomd.

Bundel bevat:	Engeland	Amerika	Bundel
The man upstairs	1910-03 Strand	1910-03 Cosmopolitan	UW
Something to worry about	1913-02 Strand	1913-03 Metropolitan	SOS
Deep waters	1910-06 Strand	1910-05-28 Collier's Weekly	SOS
When doctors disagree	1910-12 Strand	1911-03 Success	UW
By advice of counsel	1910-07 Strand	1910-09 Pictorial Review	
Rough-hew them how we will	1910-04 Strand	1910-08 Cosmopolitan	
The man who disliked cats	1912-05 Strand	1916-01 Ladies Home Journal	
Ruth in exile	1912-07 Strand	1912-08 Ainslee's	UW
Archibald's benefit	1909-07 Pearson's	1910-03-19 Collier's Weekly	
The man, the maid and the miasma	1910-02 Grand	1910-06 Cosmopolitan	
The good angel	1910-02 Strand	1910-02 Cosmopolitan	UW
Pots o'money	1911-12 Strand	1912-02 Metropolitan	UW
Out of school	1910-10 Strand	1909-09 Ainslee's	
Three from Dunsterville	1911-08 Strand	1912-08 Pictorial Review	
The tuppenny millionaire	1912-10 Strand	-	SOS
Ahead of schedule	1910-11 Grand	1911-01-28 Collier's Weekly	
Sir Agravaine, a tale of King Alfred's round table	1912-12 Pearson's	1912-06-29 Collier's Weekly	
The goal-keeper and the plutocrat	1912-01 Strand	1910-09-24 Collier's Weekly	SOS
In Alcalá	1911-12 London Magazine	1909-11 People's Magazine	

De bundeling werd destijds niet in Amerika uitgegeven, maar in 1976 werden enkele verhalen uiteindelijk toch in boekvorm in Amerika gepubliceerd in de bundel *The Uncollected Wodehouse* (UW) en later ook in 1979 in de bundel *The Swoop! and other stories* (SOS).

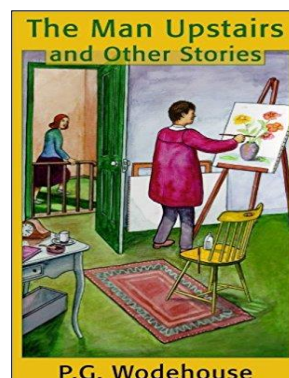
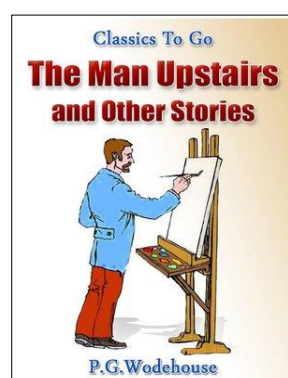
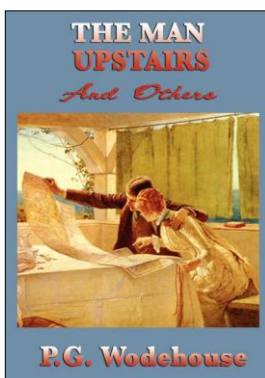
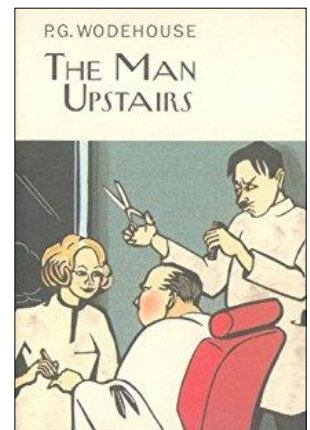
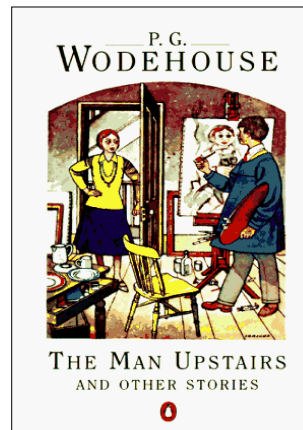
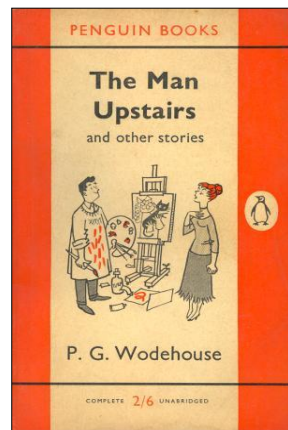
In Nederland werd de bundel wel opgemerkt, maar niet vertaald. In september 1927 kocht de uitgever A.W.Bruna & Zoons Uitgevers-Maatschappij te Utrecht weliswaar de vertaalrechten, maar voor zover bekend heeft Brunna het boek nooit laten vertalen. Brunna gaf in 1928 wel vijf andere werken van Wodehouse uit: *Amor in het kippenhok*, *Een vrolijke romance*, *Psmith aspirant bankier*, *Psmith journalist* en *Psmith knapt het op!*, maar de verhalenbundel bleef onvertaald.

Toch vonden verschillende verhalen uit deze bundeling hun weg naar het publiek in Nederland. Diverse tijdschriften en dagbladen namen een vertaling op. Ook onze eigen PGWS heeft dankzij de vertalers Leonard Beuger, Herman van Riel & Marcel Gijbels en de gebroeders Ronald & Donald Duk bijgedragen aan het verspreiden van Nederlandse vertalingen uit deze bundeling.

Als we kijken naar de Nederlandse vertalingen van de verhalen uit deze bundeling, dan is het volgende overzicht samen te stellen. Sommige vertalingen zijn als *Present Premie* verspreid onder de leden die aanwezig waren bij onze PGWS meetings in Amsterdam in de afgelopen jaren.

Verhaal uit de bundel:	Vertaald als:	Bron	Present Premie
The man upstairs	Meester boven De bovenbuurman	1930-12 D'Oriënt 2012 (PGWS uitgave door Gijbels & V.Riel)	
Something to worry about	Het meisje uit Londen Kopzorgen 'n Zorgelijk zaakje	1927-12-19 Nieuwe Rotterdamsche Courant 2017 Ronald & Donald Duk 2017 Ronald & Donald Duk	80
Deep waters	Zwemles	1925-09 Astra	
When doctors disagree	-	-	
By advice of counsel	-	-	
Rough-hew them how we will	Kunstenaars lief en leed	1925-02-21 Wereldkroniek	47
The man who disliked cats	Kat	1929-07-15 Voorwaarts	63
Ruth in exile	Ruth in ballingschap	2018 (PGWS uitgave door Gijbels & V.Riel)	
Archibald's benefit	-	-	
The man, the maid and the miasma	De heer, het meisje en de pestbuil	2014 (PGWS uitgave door Gijbels & V.Riel)	
The good angel	De goede engel Zijn goede engel	1925-04-04 Wereldkroniek 1934-07-02 Geïllustreerd Stuiversblad	
Pots o'money	Scheppen met geld	2010 (vert. Leonard Beuger)	54
Out of school	- (<i>in voorbereiding</i>)	-	
Three from Dunsterville	De drie uit Dunsterville	1925-05 Astra	
The tuppenny millionaire	De krenterige miljonair	2016 (PGWS uitgave door Gijbels & V.Riel)	75
Ahead of schedule	Systeem	1910-12-01 Bataviaasch Nieuwsblad	84
Sir Agravaine, a tale of King Alfred's round table	Heer Agravaine	2010 (PGWS uitgave door Gijbels & V.Riel)	
The goal-keeper and the plutocrat	Doelverdediger en plutocraat Van een keeper en een kapitalist	1915-01-06 Revue der Sporten 1940-11-07 Katholieke illustratie	67 49¾
In Alcalá	In Alcalá In Alcalá	1911-11-25 Telegraaf 1928-08 Nova	77

Dit alles overziend blijven er dus nog vier verhalen over die nog geen vertaling in het Nederlands kennen: *Archibald's benefit* en *Out of school* uit 1909, *By advice of counsel* en *When doctors disagree* uit 1910. Hopelijk krijgen ook deze verhalen na ruim 100 jaar ooit nog eens Nederlandse vertaling. Geruchten gaan dat momenteel *Out of school* op de vertaaltafel ligt. Tot binnenkort....

System.

Naar het Engelsch,

van

P. WOODHOUSE.

Tegen Wilson, zijn kamerdienaar, onthulde Rollo Finch voor het eerst zijn groot idee. Wilson was een man, die niet veel zei en daardoor vertonwen inboezemde.

— Wilson, begon hij op een morgen, toen de knecht binnen kwam met scheerwater, — Wilson, ben je wel eens verliefd geweest?

— Jawel, meneer, was het antwoord, dat nauwelijks bevestigend klonk. Wilson scheen boven teedere ontroeringen verheven:

— En wat gebeurde er toen?

— Er kwam niets van meneer.

— Ah! zei Rollo; — ik wed, dat ik wel weet waarom. Je bent niet op de goede manier te werk gegaan.

— Neen, meneer?

— Welneen; dat doet er niet één van de honderd. Ik heb daar juist eens goed over nagedacht. Hofmaken is verduiveld moeilijk; de meeste kerels hebben daar geen flauw idee van. Geen systeem, zie je, geen systeem!

— Niet, meneer?

— Ik heb een systeem, en dat zal ik je vertellen; het kan je mogelijk van dienst zijn, als je eens 'n bevlieging krijgt. Je bent nog niet dood, wel?

— Neen, meneer.

— Nu, luister dan. Eerst moet je natuurlijk een meisje vinden. Dan kijk je naar haar. Maar je stel je verdekt op; je gaat niet dadelijk er op af... dat wil zeggen: één keer moet je haar natuurlijk ontmoeten, om in connectie te komen. Dan ga je aan den slag. Eerste week — oogjes. Tweede week — brieven. Je schrijft haar elken dag. Derde week — bloemen. Je stuur die dagelijks. Vierde week — cadeautjes, met een beetje meer karakter. Een bijounerietje nu en dan. Snap je? Vijfde week — lunchen en soopeeren samen. Zesde week — je vraagt haar... Dat kan je ook al in de vijfde week

doen, als je er kans toe ziet. Dat moet ieder met zichzelf uitmaken. Begrijp je wat ik bedoel?

— 'n Beetje bewerkelijk, meneer, is 't niet? meende Wilson.

— Ik dacht wel, dat dat komen sou. Dat zouden nogen kerels van de tien zeggen. Ze hebben altijd haast. Jij hebt toch geen haast, wel?

Wilson peinsde even; zijn gedachten waren in 't vertoeden.

— Te Bumpstead, meneer...

— Bumpstead? Wat is dat voor een buitenplaats?

— Een dorp meneer, waar ik woonde, voor ik naar Londen kwam.

— O!... En?

— Te Bumpstead was 't de gewoonte, de jongedame huis te brengen uit de kerk, een cadeautje te koopen, dan af te spreken voor een wandelingetje en haar te zoenen, meneer.

Wilson sprak deze woorden op een levendigen toon en zijn impassibele blik werd een moment zeer verraderlijk. Dan hernam hij zijn neutrale houding.

Rollo schudde het hoofd.

— Die soort dingen doen misschien iets op een dorp; maar te Londen heb je iets beters noodig.

Rollo Finch was een jongmenssch, door Natuur begiftigd met een opgewekt humeur, niet belemmerd door overvloed van hersens. Iedereen hield van hem om zijn sardig gezicht en ook wijl men wist, dat hij miljonair zou zijn na den dood van zijn oom Andrew. Zoo iets weeft een bekorend was om het hoofd van een man.

Rollo's moeder was een zuster geweest van Andrew Galloway, te Pittsburg, V. S., de uitvinder en eigenaar van de onovertreffbare „Beproefd en Bewezen” bretels, die men kon vinden in elk hoekje van de wereld, waar beschaving was doorgedrongen.

Tusschen Rollo en zijn oom was altijd een goede verstandhouding geweest, en 't was een openbaar geheim, dat, tenzij oom trouwde, de jonge man zijn duiten zou krijgen.

Oom leidde Rollo een zorgeloos leven, vroolijk, overal gezien en gelapt.

Er was maar één ding, dat hem soms hinderde de gedachte, dat oom wel eens in zijn hoofd kon krijgen te trouwen. De bretel-koning was nog niet zoo oud en goed gezond, en 't was bekend, dat Pittsburgers miljonairs van middelbaren leeftijd een eigenaardige neiging hebben om met een koriste te trouwen.

Bij oom Andrew was 't gevaar niet groot; die was nog altijd onder den indruk van een ongelukkige liefde in zijn jonge jaren; met vrouwen bemoeide hij zich niet; de „Beproefd en Bewezen” waren hem genoeg.

Daar Rollo bij zijn weten oom nooit anders had gekend, was 't niet ongemotiveerd, te hopen dat hij altijd zoo zou blijven. Oom mocht niet anders doen. Rollo was bestemd om miljonair te zijn of niemandal. Reeds als jongen had hij 't besef, wat zijn specialiteit in de wereld zou zijn: geld erven.

In principe had hij overigens niets tegen het trouwen met een koriste — integendeel, hij wilde er zelf een trouwen. Dit feit had zijn gedachten juist gebracht op het ontwikkelen van zijn systeem.

Wilson merkte 't eerst, dat het systeem in toepassing werd gebracht, toen op een Maandag zijn meester hem geïastte, een flinken ruiker rozen te koop en die in persoon, met een brief er bij, te gaan bezorgen aan het adres van Miss Marguerite Parker, aan den artisten-ingang van 't Cornwall-Theatre.

Wilson nam de order aan zonder een opmerking. Hij wilde al gaan, toen Rollo veelbeteekenend zei:

— Bloemen, Wilson.
— Jawel, meneer; ik heb u verstaan.
— Derde week, Wilson!
— Is 't heusch, meneer?
— 'n Mooi meisje.
— Zoo, meneer?
— Heb je 't stuk in het Cornwall al gezien?
— Nog niet, meneer.
— Dat moet je doen, kerel, zoo gauw als je er kans toe ziet, 't is kolossaal! Ik heb dezelfde plaats in de stables nu al twee weken eiken avond gehad.
— Ja, meneer?
— Zeg, Wilson! 't Beproefde systeem!
— En heeft u er succes van gemerkt, meneer?
— 't Begint te werken. Zaterdag-avond heeft ze vijfmaal naar mij gekeken. 'n Heerlijk kind, Wilson! Mooi, kalm—niet ordinaar. 't Weet zeker, dat ze jou zou bevallen.

— Ik vertrouw op uw smaak, meneer.
— Enfin, je zult haar van-avond zelf zien. Laat je niet door den portier afschepen. Stop hem een looi in de hand en zeg, onder 't een of ander voorwendsel, dat je haar zelf moet spreken.... Ben je een goed opmerker?

— Ik hoop 't meneer.
— Ja, zie je want ik wou, dat je goed kijkt, hoe zij 't opneemt. Maak dat ze 't briefje leest waar je bij bent. Ik heb veel moeite gehad met dat briefje, maar 't is nu goed. Bespied haar gezicht, als zij 't leest.

— Best, meneer.
Dienzelden ochtend werd Rollo opgebeld. Zijn oom was plotseling van den overkant gekomen om te confereren met den beheerder van zijn Londensche bretelzaak. Dat gebeurde meer. Per telefoon werd neef uitgenoodigd, dien avond met hem te dineeren in zijn club. 't Was Rollo's gewoonte, elken wensch van den millionaire te beschouwen als een bevel.

In de rookzaal van de met veel zware weelde ingerichte club werd de jonge man ontvangen met groothartelijkheid. Neef vond dat oom sinds hun laatste ontmoeting, twee jaar geleden, er bedenkelijk levenslustig en gezond uitzag.

Maar veel sullen en denken, over wat ook, was Rollo's werk niet. Daar kroeg je maar hoofdpijn van.

— Hebben ze hier nog denzelfden chefkok, oom? vroeg hij. — Handige kerel. Ik eet altijd graag hier.

— Hier?... Meneer Galloway keek eens rond langs de slaperige bezoekers van het sombere rookhol. — Denk je, dat wij dineeren in zoo'n grafkeider?... Ik heb mijn lidmaatschap vandaag opgezegd: Hier stan?... Neen jongen, ik heb een tafel gereserveerd bij Romano. Dat is andere koek. Trek maar gauw je jas aan, en dan g-an wel!

In 't rijtuig riskoerde hij toch de hoofdpijn. Hoe kwam zijn oom zoo vrolijk? Eenmaal hoorde hij hem zelfs neuriën, een mopje, opgedolven uit het grijs verleden van zijn schooittijd.

Ze kwamen bij Romano. Meneer Galloway was een goed -ter. Hij had begrepen, dat een man, die prima bretels wilde fabricceeren, moest maken, dat hij op krachten bleef. Hij hield van een goed en goed bereid maal.

Zoo werd een heele tijd alle aandacht aan 't menu besteed, en eerst ender de after-dinner sigaar maakte de oudste der beide mannen een opmerking, die niet van zulver gastronomischen aard was. En hij bracht 't gesprek dadelijk op een zeer hoog plan.

— Rollo, geloof jij aan liefde op 't eerste gezicht?

Rollo liet 't oognacplaatje bijna vallen. Het soede wat in zijn hoofd, gevolg van 't uitstakend besproeide diner. Hij antwoordde voorloopig niets.

— Jongen, vervolgte oom, — ik voel mij op dit oogenblik jong, voor 't eerst na vele jaren. En ik ben ook nog niet oud, wat drommel! Er zijn wel mannen getrouwd, die tweemaal zoo oud waren als ik—driemaal—viermaal....

Dit was natuurlijk figuurlijk gesproken. Oom had ook van de champagne genoten.

Rollo kon enkel stotieren:

— Is u... gaat u... denkt u aan trouwen?
Galloway's blik was gericht naar den solder; hij bekeerde zich nu weer.

— Er wordt allerlei nonsens gepraat van mannen, die met actrices trouwen. Ik ben gister gast geweest aan een souper, waar ook een actrice was. Liever, verstandiger meisje hoop ik nooit te ontmoeten. Niet zoo'n allakulken, die van niets weet te praten en liever zoete champagne heeft dan soe. Niet zoo'n aanstelster, die enkel 'n lepeltje bouillon eet. Neen, meneer! Een flinke, gezonde eetlust. Ze had plezier in 't eten en wist wat ze at. Ik had van mijn leven niet gedacht, dat er een vrouw bestond, die zoo verstandig kon praten over een „bavaroise au rhum.“ Een die weet, wat er in een keuken gemaakt kan worden! Een kapitale vrouw! — En — vervolgte hij, puffend aan zijn dikke sigaar — omdat zoo iemand nu eertijk haar brood verdient met zingen in het koor van een operette, zal een heele troep idioten snaberen, dat ik mij heb vergooit. Laat ze maar! brulde hij, Rollo aanstarend, — laat ze maar! Ik zal hun toonen, dat Andrew Galloway niet de man is ou — niet de man... enfin, ik zal 't ze toonen! besloot hij, uitgeraad, zonder climax.

Rollo keek hem aan met een lang gezicht. De kostelijke Hennessy was alsom voor hem geworden.

Dat had hij jaren gevreesd. De natuur laat zich niet dwingen. 't Bloed kruipt waar 't niet gaan kan. Een millionaire uit Pittsbury blijft een Pittsburger millionaire.

Elf jaar had 't gescheenen, dat alles goed ging; maar eindelijk had de natuur het gewonnen.

Zijn woorden konden geen andere bedoeling hebben: Andrew Galloway ging trouwen met een koriste.

Oom Galloway tikte met de vuist op de tafel en bestelde nog een poussa.

— Marguerete Parker! riep hij als in geestverrukking.

— Marguerite Parker! herhaalde Rollo opspringend van zijn stoel.

Zijn oom zag hem strak aan.

— Je schijnt haar te kennen. Heb je soms iets te zeggen op die dame? Wat! Spreek op! Ik waarschuw je voorsichtig te zijn; Wat weet jij van juffrouw Parker?

— Ik?... hm... niets. Ik ken haar enkel bij nama, dat is alles. Ik geloof, dat ik haar eens ontmoet heb... maar het kan ook een andere geweest zijn.

Hij dook in zijn glas. De boeke trek op zijn ooms gelaat ontspande zich.

— Ik hoop, dat je haar nog menigmaal zult ontmoeten. Ik hoop, dat je haar zult leeren beschouwen als je tweede moeder.

'n Poes wijdde de heeren alle aandacht aan hun glaasje. Dan vroeg Rollo:

— En wanneer gebeurt het... trouwen bedoel ik.

— O, nog niet zoo gauw. Ik heb het nu nog te druk. Ik heb nog geen stappen gedaan.

— Geen stappen? U bedoelt... Hebt u haar nog niet gevraagd?

— Ik heb geen tijd gehad. Wees toch verstandig, jongen!

— Oh! zei Rollo.

Hij haalde diep adem. Er kwam een beetje licht.

— Ik geloof niet, vervolgde Galloway peinzend, — dat ik tijd zal hebben voor het eind van de week. Laat eens kijken.... morgen aandeelhoudersvergadering. Donderdag? Vrijdag? Neen, ik zal moeten wachten tot Zaterdag. Na de matinée, dat komt goed uit.

Den nacht na dat diner bracht Rollo grootendeels slapeloos door. Hij kon geen uitweg vinden uit de moeilijkheid. Eerst in den vroegen morgen begreep hij 't onvermijdelijke. Hij had 't land, af te wijken van zijn systeem maar de omstandigheden dwongen hem.

Hij moest nu in één dag concentreeren wat hij anders over weken had willen verdoelen. En hij haastte zich. Hij kocht drie bouquets, een armband, een houden snuisterijtje, en zond dat naar den schouwburg met de uitnodiging voor een souper er bij.

't Was al wat hij kon doen.

Hij kleedde zich met zorg. Wilson koos gewoonlijk een das voor hem: maar men kon geen

absolute vertrouwen stellen in Wilsons smaak. Ditmaal koos hij zelf, na lang beraad.

Hij gaf Wilson dien avond vertof en zei dat hij niet op meesters thuiskomst behoefde te wachten. Toen vertrok Rollo in een taxi.

De vestibule van 't Carlton-Hotel is een aangename plek: mooi verlicht, vol mooie vrouwen, muziek in de verte. Maar men kan ook genoeg krijgen van al dat moois, vooral wanneer de minuten voorbij snellen en zij laat zich wachten. Dan wordt het er somber en kil, en mistroostig zoekt men eindelijk de straat en vervolgens zijn huis op.

Zoo deed Rollo dien avond om kwart voor twaalf. Vols drie kwartier had hij gewacht, nieuwsgierig glurend naar elk nieuw gezicht dat binnenkwam als een hond die zijn baas zoekt. Een vrouw mag een kwartier te laat komen voor het souper, een half uur — maar er is grens.

Om tien minuten voor twaalf floot de portier van het Carlton om een taxi, en in dat rijtuig stapte een jonkman, wiens geloof in de Vrouw dood was.

't Was niet zoozeer haar wegblijven dat hem verontrustte. Vele dingen kunnen een vrouw terughouden van een souper; het wat de kalme manier, waarop zij de uitnodiging had geïgnoreerd. Ze had, in antwoord op al zijn attenties een boodschap kunnen sturen.

In sombere gedachten verdiept, opende hij zijn huisdeur. Hij schrikte op door gelach in de zitkamer. Het was een prettige muzikale lach — maar het schokte Rollo diep. Wat deed een vrouw in zijn zitkamer op dit uur?

Rollo's binnentreden had het gewone effect van dat eens ongesoodigden — zijn verschijning veroorzaakte diepe stilte:

Deze stilte werd verbroken door het vallen van den stoel, waarvan Wilson plotseling oprees. Zijn gestalte verborg voor den diep verontwaardigden Rollo het gezicht van een meisje in het blauw, aan het andere einde der tafel.

— Ik wachtte u niet terug, meneer, verklaarde Wilson, voor 't eerst, sinds hij hem kende, letwat in kalme gestoord.

— Dat snap ik! zei Rollo.

— Leg het meneer uit, Jim, zei een kalme vrouwenstem.

Wilson ging op zij.

— Mijn vrouw, meneer! stelde hij voor, verontschuldigend, doch met trots.

— Je vrouw!?

— Wij zijn van-morgen getrouwd, meneer.

De dame knikte Rollo vriendelijk toe. Zij was klein en tenger, met een brutaal neusje en een massa bruin haar.

— Aangenaam, met u kennis te maken, zei ze.

Rollo staarde.

Zij keek hem aandachtiger aan.

— We hebben elkaar al eens ontmoet, geloof ik... o ja, ik herinner mij: aan een lunch. En u heeft mij eenige malen bloemen gestuurd. Dat was heel aardig van u.

Zij kraakte een noot, volkomen op haar gemak; men kende elkaar nu immers.

Rollo kon de situatie niet vatten. Hij bleef staren. . . . Eindelijk herinnerde hij zich, dat hij reden tot boosheid had.

— U hadt mij wel kunnen laten weten, dat u niet kwam soupeeren.

— Soupeeren?

— U zoud vanmiddag een briefje naar den schouwburg.

— Ik ben vandaag niet aan den schouwburg geweest. Ik had verlof, omdat ik ging trouwen. . . . U heeft toch niet lang gewacht?

Rollo's woede versmolt voor den vriendelijken glimlach.

— O neen, 'n poosje maar, loog hij.

— Mag ik u eens de zaak ophelderen? vroeg Wilson.

— Alsjeblieft!

— Nu, mijn vrouw en ik zijn oude kennissen. Wij komen uit dezelfde plaats. . . .

Rollo's gezicht klaarde op.

— O, uit dat. . . hoe heet 't ook weer?

— Bumpstead, meneer.

— Julat.

— U herinnert u, dat u mij laatst vragde, of ik wel eens verliefd was geweest? Ik antwoordde toen van ja. . . . Mijn vrouw en ik waren geëngageerd, voor wij beiden naar Londen kwamen. Er was een misverstand door mijn schuld. . . .

— Neen, door de mijne, Jim!

— Welneen, 't was mijn schuld. . . . still nu! . . . Toen u mij met die bloemen stuurde, meneer, hebben wij er nog eens over gepraat. . . . en zoo is het in orde gekomen.

't Bruidje keek op van haar noten.

— U is niet boos? lachte zij tegen Rollo.

Boos? Rollo dacht na. . . . Er bestond eenige reden om boos te te zijn. . . . Maar nu herinnerde hij zich oom Galloway. . . . De toestand bleek voor hem niet zonder voordeel.

— Boos? zei hij. — Welneen! Ik ben blij, dat ik bijtijds kom om wat te krijgen van het bruidemaal. Ik heb het noodig. Kom, Wilson, bruidegom, schenk mij eens een brandy and soda. Mevrouw Wilson, als u morgen even aan het theater aanloopt, zult u een paar huwelijkscadeaux voor u vinden. De bloemen zullen wat verwelkt zijn. Zeg, Wilson?

— Meneer?

— Jij hebt zeker in dit zaakje niet het systeem gevolgd? Meer de methode, die je mij beschreef als gebruikelijk te. . . . te. . . .

— Bumpstead, meneer.

Rollo knikte wijsgeerig.

— 't Schijnt, dat ze te Bumpstead van de dingen verstand hebben.

— O, 't is een heel ontwikkeld plaatsje, meneer.

